ПРАВИЛА ЗА ДЕЙСТВИЕ

В СЛУЧАИ НА ТОРМОЗ И НАСИЛИЕ СРЕД УЧЕНИЦИТЕ

ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

Единните училищни правила са създадени във връзка с прилагане на Механизма за противодействие на училищния тормоз в ПГТЕ „Христо Ботев“. Те са неизменна част от превантивните дейности, които се предприемат на ниво училище. Тяхната цел е прилагане на цялостен училищен подход за недопускане на тормоз и прояви на насилие сред учениците и бързо и ефективно справяне с проявленията на такива. Правилата са разработени на базата на:

- направената оценка и анализирането на проблема, свързан с наличие и прояви на тормоз сред учениците;
- предложения от страна на ръководството на училището, класовете, учителите, непедагогическия персонал;
- сътрудничеството с експерти по проблема, родители и институции/ организации, свързани с проблемите на безопасността на децата и тяхното физическо и психическо благополучие. Правилата съблюдават следните принципи:
- Нетолериране и нетърпимост на тормоза и насилието в Гимназията.
- Ангажираност от страна на всички възрастни в училище.
- Стремеж към формиране на училищна общност, култура на социално компетентно поведение от страна на всички участници в училищния живот и взаимно уважение.
- Строги граници, които индикират неприемливото поведение, водещо към прояви на тормоз и насилие и прилагане на съответни мерки при преминаването на тези граници.

I. Задължения на персонала и правила:

В ПГТЕ „Христо Ботев“ всички участници в училищния живот се уважават взаимно (ученици, учители, ръководство, родители, непедагогически персонал).

1. Всички дават най-доброто от себе си, за да поддържат позитивен психологически климат и конструктивни отношения в дух на взаимно разбиране, сътрудничество и толерантност.

2. Всички в училище изпълняват съвестно и отговорно своите конкретни ангажименти по превенцията и справянето с училищния тормоз. Те са следните:

Задължения на учениците:

- Учениците изпълняват задълженията си според Правилника за вътрешния ред в училището. · Учениците активно участват в изграждането на общоучилищна култура на вежливи и толерантни взаимоотношения и допринасят с поведението си за изграждането на училищната общност.

- Учениците не толерират насилието и тормоза и незабавно информират за наличие на подобни прояви.
- С оглед обхващане на местата, където според оценката се осъществява тормоз, могат да участват по график след заявено желание в дежурствата в междучасията.

Задължения на персонала:

Училищен координационен съвет

- Планира, проследява и координира дейностите за справяне с тормоза на ниво училище. Обобщава предложенията на класовете и изготвя общоучилищни правила.
- Обсъжда и приема процедурите за докладване, регистриране и проследяване на случаите на тормоз.
- Прави мотивирани предложения до директора с цел подобряване на работата и психоклимата.
- Подпомага класните ръководители с материали или консултации със специалисти, съдейства за организиране на периодични обучения на учителите по темата за насилието.
- Всяка година извършва оценка на ситуацията в училище чрез анкети и други методики и я представя пред Педагогически съвет.
- Съхранява протоколите за докладване на случаи на насилие.

Класни ръководители:

- В началото на годината провеждат занятия в часа на класа, посветени на тормоза и насилието. С помощта на учениците приемат ценности, изготвят правила и коментират последиците при прояви на насилие. Постерите с правилата се поставят на видно място в класната стая.
- Запознават учениците с процедурата за съобщаване на случаи на тормоз.
- Реагират при всеки опит за насилие над ученик в клас, съгласно утвърдените процедури и приетите правила. За всеки инцидент или проява на насилие попълват протокол, който предават на педагогическия съветник/училищен психолог.
- Участват в работата на екипа, сформиран по конкретен случай на ученик от класа.
- Провеждат периодично превантивни занятия по проблемите на тормоза, като могат да привличат различни специалисти, напр. от Центъра за превенция на насилието,
- Местната комисия за борба срещу противообществени прояви на малолетни и непълнолетни и др. Информират учениците за Националната телефонна линия за деца 116 111.
- Информират родителите за дейностите по механизма, както и за приетите правила и процедури. Съдействат за включването им в дейностите на ниво училище.

Учители, които не са класни ръководители:

- Включват темата за насилието в учебни единици, при които това е възможно.
- Поощряват и развиват съвместното учене, както и поведение на сътрудничество и взаимопомощ.
- Познават и използват установената система за информиране и съобщаване за случаи на тормоз над ученици.
- Познават правилата и последствията на класа, прилагат ги и изискват от учениците да ги прилагат.

Дежурни учители:

- Спазват стриктно утвърдения от директора график за дежурство.

- Реагират според утвърдените процедури в ситуации на насилие по време на дежурството им.
- Оказват съдействие на охраната при установени от тях нарушения на ученици и докладват на училищното ръководство, като попълват протокол, отразяващ инцидента.

Помощен персонал:

- Полагат грижи за предотвратяване на насилнически действия в училищните помещения, за които отговарят.
- Познават основните принципи на действие и ги прилагат – правила, последствия, протокол за реагиране на насилие.
- Не допускат прояви на насилие и съобщават за тях на класен ръководител, заместник-директор, директор.

Ръководство:

- Ръководството на училището създава необходимите условия и предпоставки за изграждане на позитивен психосоциален климат и конструктивни взаимоотношения в дух на толерантност, сътрудничество и партньорство.
- Контролира дейностите по превенция на насилието и тормоза и интервенция в случаите на тормоз.
- Осъществява взаимодействие с извънучилищни институции и организации, имащи отношение към проблема.
- Насърчава и поощрява добрите взаимоотношения чрез подходящи форми – грамоти, организиране на конкурси, инициативи, форуми, кампании и пр.

Родители:

- Провеждат задълбочени разговори по темата за тормоза и насилието със своите деца.
- Следят за признаци на упражнен тормоз и насилие над децата си.
- Незабавно уведомяват училищните власти, ако станат свидетели на прояви на тормоз и насилие.
- Активно се включват в мероприятията, организирани на ниво клас и на ниво училище във връзка с превенцията на тормоза и насилието.
- Участват в тематични родителски срещи, форуми и други училищни и извънучилищни дейности.
- Отправят предложения и при възможност подпомагат ресурсното осигуряване на прилагането на Механизма за противодействие на училищния тормоз.

3. В ПГТЕ „Христо Ботев“ се насърчава взаимодействието между учениците от различните класове. Това взаимодействие може да се осъществява чрез ученическо самоуправление, чрез различни форми, базирани на принципа „Връстници обучават връстници“, могат да се организират различни извънкласни инициативи, в които да участват малки и големи ученици, да се опознават взаимно и да се повишава степента на толерантност и партньорство между тях.

4. Учителите и непедагогическия персонал системно повишават своята квалификация във връзка с превенцията на тормоза и своевременната и адекватна интервенция в случаи на такъв.

5. В ПГТЕ „Христо Ботев“ се организират общоучилищни срещи с представители на ръководството, учители, ученици, родители и непедагогически персонал и представители на обществеността, медиите, отговорните институции и др., на които се анализират и хармонизират потребностите и интересите на всички страни в името на сигурността и

спокойствието на учениците в училище. Създават се не само възможности за изява на социално компетентното поведение, но и постиженията и добрите практики по отношение на неговото проявление се популяризират, за да се мултиплицира ефекта от него. Координационният съвет със съдействието на останалите представители на училищната общност осъществява информиране и актуализиране на информацията за наличните ресурси в общността, за съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието и тормоза в училище.

6. Популяризират се реализираните дейности и добри практики чрез медии, интернет, постери и табла в училище и чрез други средства.

7. Училището активно взаимодейства със служби, организации и специалисти по проблемите на децата и намира добри партньори и приятели в лицето на: Местната комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни, Отдел „Закрила на детето“ и др.

8. За подкрепа и съдействие на семействата и децата във връзка с превенцията на тормоза и насилието и интервенцията при прояви на такъв, училището насочва към подходящи здравни и социални услуги.

II. Процедура за информиране и съобщаване на случаи.

На сайта на училището е качена електронна форма за подаване на сигнали, с цел ученици станали жертва на тормоз и/или ученици станали свидетели на тормоз да имат възможност да подават анонимни сигнали за случилото се.

Всеки класен ръководител може да договори с учениците си от класа и други форми и начини за съобщаване на случаи на тормоз в класа.

Всеки учител, служител или работник, наблюдавал ситуация на насилие или получил сигнал за такава, е длъжен да осигури безопасността на учениците и незабавно да информира директора или определено от него длъжностно лице. Наличната фактическа информация се предава писмено не по-късно от края на същия работен ден. Случаите от второ и трето ниво се вписват в Дневника със случаи, съхраняван от определено със заповед на директора лице.

III. Процедури за регистриране, докладване и разглеждане на случаи на насилие и тормоз сред учениците.

Задължение на всеки учител/служител/работник е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

1. Всяка ситуация се оценява според характера, тежестта, повторяемостта и риска. Проявите от първо ниво по правило не се вписват в Дневника със случаи, а случаите от второ и трето ниво се регистрират и описват с проверими факти и предприети действия.

2. При необходимост от допълнителна работа с дете – жертва на насилие или дете, упражняващо насилие, се изготвя индивидуална работна програма с ясно разписани функции и дейности на екип от педагогически съветник, класен ръководител и родител.

3. Действия в случаи на инцидент, който поставя в риск или уврежда живота и/или здравето на ученик учителят/служителят/работникът действат в следната последователност:

- извеждат пострадалото дете от опасната зона и оказват до лекарска помощ;
- при непосредствена опасност за живота на пострадалото дете се обаждат на телефон 112;
- уведомяват веднага училищното ръководство и педагогическия съветник;
- уведомяват класния ръководител, който от своя страна уведомява родителите/ настойниците на детето;

- описват ситуацията писмено в дневника.

4. Действия при установяване, че дете е жертва на насилие или е в риск от такова.

Всеки служител на ПГТЕ „Христо Ботев“, на когото стане известно, че дете се нуждае от закрила, уведомява незабавно директора и подава или съдейства за подаване на сигнал до дирекция „Социално подпомагане“ – отдел „Закрила на детето“, Държавната агенция за закрила на детето или МВР съгласно чл. 7 от Закона за закрила на детето. Вътрешната проверка не е условие и не може да забавя сигнала. При непосредствен риск или съмнение за престъпление се подава сигнал на телефон 112 и се уведомява полицията.

АКТУАЛИЗАЦИЯ ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

Настоящият раздел е неразделна част от документа. При противоречие се прилага действащата нормативна уредба и утвърденият от министъра на образованието и науката механизъм. Документът се преглежда след оценката на ситуацията и при нормативна промяна.

Принципи и минимални стандарти

- Незабавно осигуряване на безопасност и прекратяване на насилието; без публично разпитване или конфронтиране на засегнатите ученици.
- Изслушване на детето спокойно, насаме и без внушаващи въпроси; действия в най-добрия интерес на детето и недопускане на вторична виктимизация.
- Разграничаване на еднократен конфликт от тормоз чрез повторяемост, намерение за вреда и неравнопоставеност на силите; всяка проява на насилие се оценява независимо от етикета.
- Поверителност по принципа „необходимост да се знае“, законосъобразно документиране и ограничен достъп до чувствителни данни.
- Подкрепа за пострадалия, работа с извършителя и свидетелите; възстановителни практики само когато са безопасни, доброволни и не заменят мерките за закрила.
- Прилагане на ЗПУО и Наредбата за приобщаващото образование
- Дейностите за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение се планират и отчитат като обща подкрепа за личностно развитие по ЗПУО; училището изпълнява задължението си по чл. 185 ЗПУО чрез координирани усилия на всички участници.
- Съгласно чл. 26 от Наредбата подкрепата въздейства върху вътрешната мотивация и включва психологическа подкрепа за ученици, педагогически специалисти и родители. Конкретните дейности и резултатите се съобщават на родителя по реда на чл. 31.
- При липса на напредък след предоставена обща подкрепа се преценява необходимостта от оценка на индивидуалните потребности и допълнителна подкрепа по чл. 32 от Наредбата; при необходимост директорът организира екип за подкрепа за личностно развитие.
- Институционалната политика следва цялостния подход по чл. 44 от Наредбата и се основава на непроменения Механизъм на МОН и алгоритъма за прилагането му.
- За преодоляване на проблемното поведение могат да се прилагат разговор с класния ръководител, посредничество при конфликт, консултиране с психолог/педагогически съветник, група за социални умения, наставничество и подходяща дейност в полза на класа/училището по чл. 45–53 от Наредбата. Медиация не се използва при насилие, дисбаланс на силите или риск за пострадалия.

➢ Мерките за подкрепа, закрила и безопасност не се отлагат и не се заменят от дисциплинарна процедура. При откриване на процедура за санкция се спазват чл. 199–205 ЗПУО и чл. 64–69 от Наредбата: уведомяване на родителя, право на ученика да бъде изслушан в присъствието на психолог или педагогически съветник, участие на родителя и мотивиран акт.

Единна последователност при сигнал

Етап	Действие	Отговорност	Документ
1. Безопасност	Прекратяване на действието; първа помощ; 112 при непосредствена опасност	Всеки служител	Кратка фактическа бележка
2. Уведомяване	Незабавно уведомяване на директора или заместник-директора и член на УКС	Приелият сигнала	Регистриран сигнал
3. Оценка	Установяване на факти, риск и ниво; преценка за външни органи	Директорът и УКС	Оценка на риска
4. Закрила	При данни за дете в риск - сигнал до ОЗД/ДСП; при престъпление или опасност - МВР/112	Директорът или определено лице	Изходящ сигнал
5. План	Мерки за безопасност и подкрепа; работа с участниците и родителите; отговорници и срокове	УКС/ЕПЛР	План за подкрепа
6. Проследяване	Проверка в срокове, определени според риска	Определен координатор	Запис за проследяване

Канали за помощ и сигнализиране

➢ В училището: класен ръководител, учител, педагогически съветник/психолог, заместник-директор или директор; лично, писмено, по телефон или по официалната електронна поща.

➢ При непосредствена опасност: Единен европейски номер 112.

➢ Национална телефонна линия за деца: 116 111. Сигнал до отдел „Закрила на детето“ към дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ адрес на детето.

➢ Сигнал, съдържащ данни за насилие или риск за дете, се оценява и препраща незабавно по компетентност дори когато подателят не се е идентифицирал; липсата на име не е основание за бездействие по закрилата на детето.

Практически уточнения

➢ Не се изисква от пострадалия да се среща с предполагаемия извършител или да „се помирят“, ако това увеличава риска или дискомфорта.

➢ При кибертормоз се запазват доказателства (екранни снимки, адрес, дата и час), без съдържанието да се препраща извън необходимия кръг; докладва се в платформата и се търси съдействие от родител/МВР според риска.

- Информацията към родителите се предоставя отделно и без разкриване на ненужни лични данни за другото дете. Когато родител може да е източник на риск, първо се координира с органите за закрила.
- Решенията, отговорникът, срокът и последващата проверка се записват. Дневникът не съдържа квалификации, а проверими факти и предприети действия.

Използвани източници при актуализацията

• МОН: Механизъм за противодействие на тормоза и насилието и Алгоритъм, утвърдени със Заповед № РД09-5906/28.12.2017 г.

• ЗПУО: Закон за предучилищното и училищното образование – чл. 178, ал. 1, т. 12; чл. 185; чл. 199–205 (актуален текст): https://lex.bg/laws/ldoc/2136641509

• Наредба за приобщаващото образование: чл. 26, чл. 31–32, чл. 44–53 и чл. 64–69 (актуален текст): https://lex.bg/laws/ldoc/2137177670